

Gwasanaeth Gwaed Cymru
Welsh Blood Service

Derbyn imiwnoglobwlin gwrth-D yn ystod beichiogrwydd

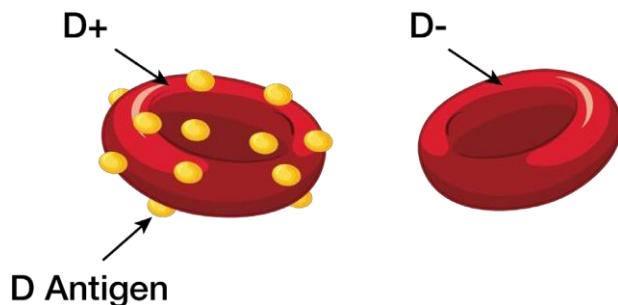
Cynlluniwyd y daflen hon i esbonio grŵp gwaed D a gwrthgyrff.

A elwir yn Bydd hefyd yn helpu i egluro eu pwysigrwydd yn ystod beichiogrwydd ac o ran atal anhwylder a elwir yn Glefyd Hemolytig y Ffetws a Newydd-anedig (HDFN). Mae hwn yn gyflwr difrifol, a all achosi niwed i faban heb ei eni neu faban newydd-anedig ac yn ei ffurf fwyaf difrifol gall achosi marwolaeth y babi.

Yn ystod eich ymweliad, gofynnir i chi gael profion gwaed i ganfod eich grŵp gwaed ac a oes gennych unrhyw wrthgyrff yn bresennol. Mae'r profion hyn yn cael eu hailadrodd tua 28 wythnos o feichiogrwydd.

Grwpiau gwaed

Y ddwy system grŵp gwaed pwysicaf yn ystod beichiogrwydd yw ABO a D (y cyfeiriwyd atynt yn flaenorol fel Rh D neu Rhesws). Os oes gan eich celloedd coch yr antigen D, mae eich math o waed yn positif. Os nad oes gennych yr antigen D, mae eich math o waed yn negyddol. Rydych wedi cael y daflen hon gan eich bod yn D negatif, a gallai hyn fod â goblygiadau i'ch beichiogrwydd.

Gwrthgyrff

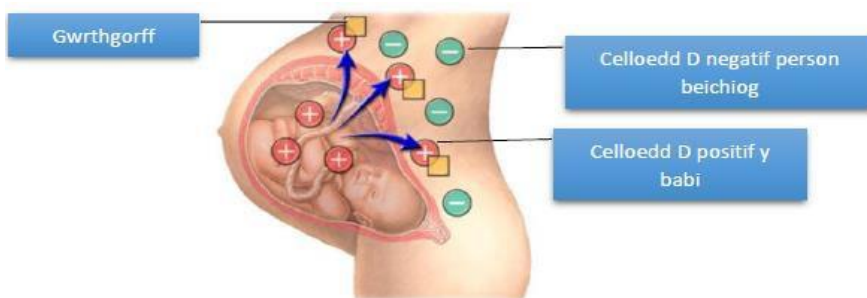
Mae gwrthgyrff yn rhan o ymateb naturiol y corff i antigenau sy'n wahanol i'n hunain, ac maent yn rhan bwysig o'r system amddiffyn. Gall y gwrthgyrff hyn ffurfio pan fydd celloedd coch o grŵp gwaed gwahanol yn mynd i mewn i'r llif gwaed. Gall hyn ddigwydd yn ystod beichiogrwydd a/neu ar ôl trallwysiad gwaed.

Os yw grŵp gwaed D eich babi yn wahanol i'ch un chi - pam mae hyn yn bwysig yn ystod beichiogrwydd?

Yn ystod beichiogrwydd, mae'r brych yn rhwystr rhwng eich celloedd gwaed coch a'ch babi. O bryd i'w gilydd, gall symiau bach o waed eich babi groesi i'ch gwaed. Os ydych yn D negatiff, a bod eich babi yn D positif, gallwch ffurfio gwrthgyrff gwrth-D.

Gelwir hyn yn sensiteiddio D ac er na fydd yn niweidio chi, gall fod yn arwyddocaol yn ystod beichiogrwydd. Nid yw hyn fel arfer yn achosi problem yn ystod y beichiogrwydd cyntaf, ond gall yn ystod beichiogrwydd yn y dyfodol.

Os byddwch chi'n beichiogi eto, gyda babi D positif, bydd eich gwaed yn croesi'r brych a gall y gwrthgyrff gwrth-D a ffurfiwyd yn flaenorol effeithio ar gelloedd coch eich babi. Gall hyn achosi anemia yn eich babi (lleihad mewn celloedd coch) a all fod yn ysgafn, yn gymedrol, neu'n ddifrifol a chlefyd melyn newydd-anedig. Gall hyn arwain at gyflwr mwy difrifol o'r enw Clefyd Hemolytig y Ffetws a'r Newydd-anedig (HDFN).

Beichiogrwydd yn y dyfodol: Gall gwrthgyrff groesi'r brych, gan achosi i gelloedd coch y gwaed yn y groth dorri i lawr.

Beth yw proffylacsis iniwnoglobwlin gwrth-D (Ig gwrth-D)?

Proffylacsis yw'r gair a roddir i feddyginiaeth a ddefnyddir i atal cyflwr niweidiol rhag datblygu. Mae proffylacsis gwrth-D Ig (a elwir hefyd yn imiwnoglobwlin gwrth-D) yn baratoad gwrthgyrff crynodedig, wedi'i wneud o'r rhan glir o'r gwaed o'r enw plasma, wedi'i gasglu gan roddwyr gwaed.

Mae pob rhodd gwaed yn cael ei sgrinio'n ofalus iawn ar gyfer heintiau gan gynnwys HIV a hepatitis. Er nad oes unrhyw achosion hysbys o haint, ni ellir eithrio risg fach. Mae'n ddiogel i'w ddefnyddio yn ystod beichiogrwydd ac ni fydd yn niweidio'ch babi.

Mae Ig Gwrth-D yn tynnu'r rhan fwyaf neu hyd yn oed yr holl antigenau D-positif eich babi a allai fod wedi mynd i mewn i'ch gwaed yn ystod beichiogrwydd. Os yw'r antigenau wedi'u tynnu, mae gennych lawer llai o siawns o gynhyrchu'r gwrth-D, a all fod yn niweidiol yn ystod beichiogrwydd yn y dyfodol.

Rhoddir Ig Gwrth-D fel pigiad i gyhyr eich braich (fel arfer yn rhan uchaf y fraich). Yn anaml, mae angen ei roi yn fewnwythiennol (i mewn i'ch gwythïen).

A oes unrhyw gymhlethdodau neu sgîl-effeithiau?

Gall pigiadau gwrth-D achosi adweithiau lleol ar safle'r pigiad gan gynnwys chwyddo, dolur a chleisio, a all bara am rai dyddiau.

Weithiau, gall pobl brofi twymyn ysgafn, cur pen, neu symptomau tebyg i fflw. Yn achlysurol iawn, gall pobl brofi adwaith alergaidd i'r pigiad gan gynnwys pwysedd gwaed isel, gwichian a brech. Ar ôl eich pigiad, gofynnir i chi aros i gael eich arsylwi am 20-30 munud.

Rhowch wybod i'ch tîm gofal iechyd am unrhyw feddyginiaethau rydych yn eu cymryd ar hyn o bryd neu frechiadau diweddar.

Pryd fydd Ig gwrth-D yn cael ei gynnig?

Proffylaxis Gwrth-D Cynenedigol Arferol (RAADP)

Mae'n bosibl na fydd grŵp gwaed D eich babi heb ei eni yn hysbys yn ystod beichiogrwydd oni bai bod prawf o'r enw DNA ffetws rhydd o gelloedd (cffDNA*) ar gael yn eich ysbyty. Bydd pob person cymwys sy'n D negatif ac yn feichiog gyda babi a allai fod yn D-positif neu y gwyddys ei fod yn D positif, yn cael cynnig pigiad mewngyhyrol arferol o imiwnoglobwlin gwrth-D (RAADP). Gellir rhoi hwn fel dos sengl rhwng 28-30 wythnos o feichiogrwydd neu gellir ei roi fel dau ddos yn 28 a 34 wythnos.

**Nid yw'r prawf hwn ar gael yn yr Alban na Gogledd Iwerddon ar hyn o bryd.*

Ar adegau eraill pan frydd Ig gwrth-D yn cael ei gynnig:

Mae Ig Gwrth-D hefyd yn cael ei gynnig i bobl feichiog sy'n D negatif sy'n profi'r hyn y mae timau gofal iechyd yn ei eirio'n aml fel "digwyddiad a allai fod yn sensiteiddio" (PSE) yn ystod beichiogrwydd. Bydd yr amseroedd hyn yn cynnwys:

- unrhyw waedu o'r fagina (bydd eich tîm gofal iechyd yn asesu hyn)
- os caiff eich bol ei daro neu ei anafu er enghraifft, mewn damwain ffordd neu os byddwch yn cwmpo
- colli beichiogrwydd (comesgoriad llwyr neu rannol)
- yn ystod terfynu beichiogrwydd (erthyliaid)
- pan fydd beichiogrwydd ectopig neu molar yn cael ei drin gan lawdriniaeth
- pan fydd prawf nodwydd yn cael ei wneud drwy eich abdomen yn ystod beichiogrwydd e.e., amniosentesis, samplu filws corionig, trallwysiad mewngroth/lawdriniaeth/laser
- wrth droi babi ffolennol i wyneb pen i lawr pan dal yn y groth (Fersiwn Ceffalig Allanol neu ECV)
- Marwolaeth Mewngroth (IUD) - ar y diagnosis ac eto ar ôl yr enedigaeth.

Dylai tîm gofal iechyd mamolaeth roi lg gwrth-D o fewn **72 awr** i'r PSE.

Mae'n bwysig iawn, felly, eich bod yn cysylltu ag aelod o'ch tîm bydweigiaeth lleol am gyngor os ydych yn profi unrhyw un o'r uchod; neu os ydych yn pryderu am eich lles neu iechyd eich babi. Byddant yn esbonio effeithiau posibl sensiteiddio a'r manteision a'r risgiau sy'n gysylltiedig ag lg gwrth-D. Bydd hyn yn eich galluogi i wneud penderfyniad gwybodus ynghylch a hoffech dderbyn lg gwrth-D. Yn ystod beichiogrwydd cynnar (llai na 12 wythnos), nid oes angen lg gwrth-D bob amser: bydd eich tîm gofal iechyd yn gallu rhoi cyngor.

Mae'n bwysig eich bod **yn dal** i fynychu'ch apwyntiad ar gyfer RAADP a drefnwyd, **hyd yn oed os rhoddwyd lg gwrth-D i chi yn gynharach yn eich beichiogrwydd ar gyfer PSE**. Mae'r un mor bwysig eich bod yn cael lg gwrth-D ar gyfer PSE hyd yn oed os ydych wedi cael y pigiad RAADP yn ddiweddar.

Ar ôl 20 wythnos ac uwch, os oes gennych PSE, bydd samplau gwaed yn cael eu cymryd i weld a oes angen mwy o lg gwrth-D arnoch.

Mae colli unrhyw feichiogrwydd, am ba bynnag reswm, yn drawmatig i chi a'ch teulu a'ch ffrindiau. Fodd bynnag, mae'n dal yn bwysig derbyn lg gwrth-D, er mwyn lleihau'r risg o sensiteiddio a phroblemau yn ystod beichiogrwydd yn y dyfodol, hyd yn oed pan nad yw'n bosibl pennu grŵp gwaed y babi.

Ig gwrth-D ar ôl genedigaeth

Ar ôl genedigaeth, gofynnir i chi a ellir cymryd sampl gwaed i gadarnhau math gwaed eich babi, sydd fel arfer yn cael ei gymryd o'r llinyn. Os nad yw'n bosibl cael sampl gwaed llinynnol, gall y tîm gofal iechyd ofyn am eich caniatâd i gymryd gwaed yn uniongyrchol oddi wrth eich babi yn lle hynny.

Os canfyddir bod grŵp gwaed eich babi yn D positif, cynigir pigiad o lg gwrth-D i chi. Gelwir hyn yn broffylacsis lg gwrth-D ôl-enedigol. Rhoddir hwn yn yr un modd ag y cawsoch lg gwrth-D yn y cyfnod cyn geni a dylid ei roi o fewn 72 awr i'r enedigaeth. Unwaith eto, bydd samplau gwaed yn cael eu cymryd oddi wrthy ch i weld a oes angen mwy o lg gwrth-D arnoch.

Ni fydd angen Ig gwrth-D arnoch os oes gan eich babi grŵp gwaed D negatif fel chi.

Pryd nad oes angen pigiadau Ig gwrth-D?

- os oes gennych wrthgyrff gwrth-D eisoes (sy'n golygu eich bod wedi cael eich sensiteiddio*)
- os yw'n hysbys bod math gwaed eich babi yn D negatif yn ystod beichiogrwydd (o brawf cffDNA)
- os caiff math gwaed eich babi ei gadarnhau fel D negatif ar ôl yr enedigaeth

Os byddwch yn gwrthod pigiad Ig gwrth-D, ni fyddwch yn ei dderbyn. Fodd bynnag, gallwch newid eich meddwl unrhyw bryd.

* Yn yr achos hwn bydd eich tîm gofal iechyd yn trafod y gofal y byddwch yn ei dderbyn yn ystod eich beichiogrwydd.

Dyletswydd Gonestrwydd

Be Mae Gwasanaethau Iechyd yn y DU, ac eithrio Gogledd Iwerddon, yn cydymffurfio â deddfwriaeth Dyletswydd Gonestrwydd. Mae hyn yn golygu y byddwn yn gweithredu mewn modd agored a thryloyw pan fo digwyddiad annisgwyl neu anfwriadol wedi digwydd, yr ymddengys ei fod wedi achosi niwed neu farwolaeth mewn perthynas uniongyrchol â thrallwysiad. Gofynnwch i'ch tîm gofal iechyd am ragor o wybodaeth neu ewch i'r wefan ganlynol:

<https://www.gov.uk/government/publications/nhs-screening-programmes-duty-of-candour/duty-of-candour>

Cyn i unrhyw ddarparwr gofal iechyd eich archwilio neu eich trin, rhaid iddynt ofyn am eich caniatâd neu ganiatâd. Er mwyn gwneud penderfyniad, mae angen i chi gael gwybodaeth gan ddarparwyr gofal iechyd am eich gofal, gan gynnwys y dewisiadau eraill sydd ar gael i chi ac a oes risgiau yn ogystal â manteision iddo. Gofynnwch fwy o gwestiynau i'ch darparwr gofal iechyd am eglurhad neu wybodaeth bellach.

Cysylltu â ni

Paratowyd y daflen hon gan Waed y Deyrnas Unedig ac Iwerddon Rhwydwaith Trallwyso ar ran 4 Gwasanaeth Gwaed y DU.

Cymru

Ar gyfer unrhyw ymholiadau ynghylch y daflen hon, e-bostiwch: **WBS.Bloodhealthteam@wales.nhs.uk**

Cyfeirnod y ddogfen
Dyddiad Cynheoddi
Dyddiad Adolygu
Effeithiol

BH 044
15/07/24
15/07/27
15/07/24

Sganiwch y cod QR yma i weld taflenni gwybodaeth i gleifion eraill:

NHS
Blood and Transplant

Northern Ireland
Blood Transfusion Service

Gwasanaeth Gwaed Cymru
Welsh Blood Service